

ASPEKTE EPIDEMIOLOGJIKE TË TIFOS ABDOMINALE DHE TË PARATIFOS NË RRETHIN E FIERIT, GJATË VITEVE 1980-1994

ARQILE APOSTOLI, As.Prof.Dr. DHIMITËR KRAJA*

Summary

EPIDEMIOLOGICAL ASPECTS OF TYPHOID AND PARATYPHOID FEVER, IN FIERI DISTRICT, DURING THW YEARS 1980-1994

The authors have examined epidemiological aspects of typhoid and paratyphoid fever, during 1980-1994 years in Fieri District. The Annual average incidence was 11.2 ± 7 cases in year or 4.9 ± 3.49 cases for 100.000 habitants/year. The average age was 20.3 ± 3.7 years of age (extremes from 10 months to 82 years old). Children shave 42.2% of the cases, adults 54.2% and 45.8% were females with significative changes between them ($P < 0.05$). The greatist frequency is in october with 19.6%, august 15.4%, september 14.2%. There were significant changes between peasants (81.6%) and citizens (18.4%) ($P < 0.001$). In the first place were the pupils with 32.1% of cases, in the second were farmers with 23%, the pupils together with children shave 55% of cases. In 66.6% of cases are affected the families with low social-economical level. The well water is accused in 22.02% of cases, the running water in 32.3% of them (not very certain) and in 45.8% small familiar epidemics. There were important changer between domstic (95.9%) and imported cases (4.1%). Average stay in hospital was from 10-61 days (28.3 ± 5.9 days). We had not any cases of death.

Tifoja abdominale dhe paratifoja janë sëmundje infektive madhore, të përshkruara që në studimet e Hipokratit.

Përpara zbulimit të CAF-it ka shkaktuar epidemi të mëdha me vdekshmëri të lartë. Sot situata epidemiologjike e tifos dhe e paratifos ka ndryshuar shumë dhe lidhet me nivelin e infrastrukturës sanitare, si edhe me gjendjen sociale-ekonomike. Tifoja është pakësuar ndjeshëm në vendet e zhvilluara (< se 2 raste për 100 mijë banorë në Francë), por mbetet një problem aktual në vendet tropikale (24 raste për 100 mijë banorë në Marok dhe është endemo-epidemike në Afrikën e Zezë me 130 raste për 100 mijë banorë) (1,2,3,4,5,6).

Aktualisht, si në të gjithë vendin tonë edhe në rrethin e Fierit, tifoja dhe paratifoja takohen me incidencë mesatare, me karakteristika të shumta epidemiologjike dhe atipizëm klinik. Studimi ynë 15-vjeçar analizon 168 raste (148 raste me të sëmurë në fazën akute dhe 20 raste bartësish të S. Typhi). Studimi që kemi bërë ka këto pikësnyime kryesore: studimin incidencës së sezonit, banimit, profesioneve, zonave gjeografike, niveit social-ekonomik, mënyrat e kontaminimit dhe përhapjes si dhe ditëqëndrimin në spital.

Materiali dhe metoda

Materiali i studimit përbëhet nga 168 raste (148 të sëmurë me tifo dhe paratifo në fazën akute dhe 20 raste bartësish të S. Typhi), të shtruar në Shërbimin e

sëmundjeve infektive të spitalit të rrethit të Fierit, për periudhën (1 janar 1980 - 31 dhjetor 1994). Si njësi studimi ka shërbyer materiali i marrë nga kartelat klinike si edhe të dhënat e kabinetit të sëmundjeve infektive. Për çdo rast është marrë pëlqimi paraprak i të sëmurëve për t'u përfshirë në studim. Moshë e të sëmurëve varion nga 10 muaj në 82 vjeç ($38,6 \pm 24,1$ vjeç) dhe bartshmëria ka zgjatur nga 3 muaj deri në 10 vjet ($4,5 \pm 3,1$ vjrt). Në 104 raste (81,8%) shkaktari i sëmundjes ka qënë S. Typhi, në 8 raste (6,3%) S. paratyphi A dhe në 15 raste (11,8%) S. paratyphi B. Në 21 raste me konfirmim vetëm serologjik, Widali ka qënë në titra sinjifikative, për tifo abdominale në 11 raste (52,3%), për paratifo A në 4 raste (19,04%) dhe për paratifo B në 6 raste (28,6%). 54,2% e rasteve janë meshkuj kundrejt 45,8% femra. 81,6% e rasteve janë fshatarë dhe 18,4% qytetarë. 95,9% e rasteve janë raste autoktone dhe 4,1% raste të importuara.

Metodika e studimit është bazuar në evidentimin e të sëmurëve me tifo dhe paratifo të ndarë sipas moshave, seksit, viteve, sezonit, banimit, profesioneve, zonave gjeografike, nivelit social-ekonomik, anketimit epidemiologjik etj., për periudhën 1980-1994.

Për përpunimin statistikor janë përdorur këta tregues:

$$1. \text{ Mesatarja aritmetike } (\bar{X} = \frac{\sum f \cdot x}{n})$$

* Dërguar në Redaksi më 20 Korrik 1995, miratuar për botim më 26 Dhjetor 1995.

Nga Drejtoria e Spitalit - Fier, Klinika e Sëmundjeve Infektive e Qendrës Spitalore Universitare, Tiranë (A.A., D.H.K.)

Adresa për letërkëmbim: A. Apostoli: Drejtoria e Spitalit - Fier.